

EUROLABS

CESTA DO NĚMECKA, FRANCIE,
ITÁLIE A MONTE CARLA

VYKONANÁ SPOLU S PŘÁTELI ZE SDRUŽENÍ ALDEBARAN
OD 4. ZÁŘÍ DO 19. ZÁŘÍ V ROCE 2015

zapsal Ivan Havlíček

4. září, pátek

Dopoledne cesta po dálnici přes Kateřinu na Norinberg. Slunce a modrá obloha. V automapě kráter Ries s Nördlingenem uvnitř překvapil a vjedeme dovnitř někde u Westheimu. Je skutečný a v rovné krajině vystupují zalesněné okraje od obzoru k obzoru. Kráter všude kolem. Do Nördlingenu vstupujeme západní branou. Městečko hrázděných a barevně malovaných domků něco málo po poledni. Muzeum kráteru. Poměrně příjemně upravená budova s výstavou geologie, historie, astronomie a všeho, co by se jen náznakem mohlo týkat dopadu meteoritu před 14 miliony roků. Podle výstavy je tu nejmladší kráter tak velkého rozsahu. Suevity jsou šokově přeměněné horniny v místě dopadu. Suevitů je mnoho druhů podle hornin, ze kterých vznikly. Vrtná jádra s vyleštěnými vzorky. V jedné z vitrin meteorit Čeljabinsk. Muselo sem spadnout něco obrovského, tedy pokud má okrajové kruhové pohoří, které dopadem vzniklo, průměr 26 kilometrů. Vyvrhnutá hornina vysoko do atmosféry mohla přšet v okruhu stovek kilometrů jako krupěje skelných tektitů a prý odtud pocházejí vltavíny.

Náměstí v Nördlingenu před radnicí a kostelem. Gotická šedobílá stavba uvnitř. Mnoho studených obrazů. Zvenku kostel z kamene šedozeleného, věž nezvykle vytvarována mnoha ustupujícími a stále lehčími patry a ochozy. Pak na jih k městským hradbám a po čtvrtkruhu starého opevnění chůze nazpět. Městečko odtud výstavní. Odevšad střechy domů převyšuje jedinečná kostelní věž. Kousek odtud je lom s jurskými výchozy. Prý jediné místo, kde meteorit vyzdvihl jurskou vápencovou kru a ponechal fosilie nezměněny. Žlutobílé svahy jurské sutě. Kreslím narychlo kousek lomostěny. Rákosí, vysoká tráva, nahoře nad zvrásněnými tmavšími nánosy borovice. Marná snaha vytlouci si z vápencové drti vlastní zkamenělinu.

Přejezd ke zřícenině středověkého hradu kousek od Alerheimu. Na čerstvém pylonu se zlatou čepicí podepsán Konradin. Vysoká čtvercová věž s oknem do nebe namísto střechy. Ze sálů jen stěny z kamene a okna bez oken a otvory pro stropní trámy. Podle oken rozeznávám a odhaduji dispozici všech tří podlaží hlavní stavby. Zřícenina v mnohém připomíná Radyni. Stále jasný den a slunce kreslí do trávy obrysy oken jako svítící čtverce. Přejezd na západ ke keltské homoli. Výstup na kopec kuželovitého tvaru s kruhovou planinou namísto vrcholu. Stávalo zde sídlo. Pěšina jurskou drtí mezi alejí rozvětvených stromů. Kořeny všude a větve také. Shora rozhled po celém kráteru. Krajina políček, zahrad a remízků. Vše barevně končí na obzoru modrošedoslavým kráterovým pohořím. Několik modelových letců zde vzduchem prohání své větroně. Křídla za letu sviští. Kreslím kráter a zrcadlově k němu oblaka. Chůze dolů. Proti nám rogalista tlačí do kopce svůj stroj a odjezd do Orlího hotelu.

Zde v Německu se na zahrádce před hotelem nesmí požívat své jídlo a popíjet své nápoje, jak nám vytkl tamní kuchyňský zaměstnanec. Radostné a možná později i hlasité zakončení dne na jednom ze čtyř našich pokojů.

5. září, sobota

Po okreskách k nejvyššímu evropskému mostu na dálnici A6 – Kocher viaduktu. Vynořuje se zpoza zatáčky mezi dvěma úbočími údolí, jímž přijíždíme. Tenké bílé linky proti obloze. Přistupujeme postupně. Přímo pod jednou mostní nohou pohled vzhůru. Svět se pohybuje. Oblaka stojí a nebem pluje bílý most vysoko nad námi. Nepochopitelně vysoko na nebi. Bílá geometrie nehmotného betonu, modré nebe a vatové chomáče oblaků. Nekonečno na dosah, ale neuchopitelné jako všechna nekonečna. Čistější tvar snad ani nejde vymyslet. Dálnici necháváme vysoko nad sebou a míříme do technického muzea v Sinsheimu. Vždy jsme kolem projížděli a dívali se na Concorde na střeše výstavní haly. Konkuruje mu tam Tupolev TU 144 a obě letadla jsou zdálky k nerozeznání. Nejprve však oběd v Královské burgrárně, jehož část si ještě raději ponechám až na odpoledne. Dost hnus.

V jednu hodinu nachystání do světa technických skvostů. Blýskavě zářící barevné automobily, motocykly, kola, lokomotivy a autobusy. Lesknoucí se lakované plechy a chrom. Na soklu s bílým vápencovým štěrkem s lampičkami po obvodu modrostříbrná raketa na třech kolech – The Blue Flame. Nejrychlejší auto světa své doby ze solné pouště. Motor z ponorky, lokomotivy s červenými koly většími než člověk. Závodní auta se šesti koly a pod stropem zavěšená podivná letadla plátěná s vrtulemi někdy i nad křídly. Nad lokomotivami jízdní kolo pro 12 policistů s modrým majáčkem uprostřed nad rámem na tyči. Po schodišti točitým na střechu za Concorde. Nad halou ocelové chodníky se zábradlím a nad nimi ve výši mnoho letadel na ocelových sloupech podepírajících kolečka. Concorde i Tupolev přístupné zadními dvířky a znovu nutno po točitých schodech vzhůru. Šikmá podlaha se zvedá se špicí letadla. Uvnitř sedačky a stěny pod plexisklem a čím více se k přidi přibližují, tím se podlaha více houpe. Pilotní kabina plná knoflíků, páček a nejrůznějších složitostí. Každý návštěvník vystoupá opatrně až do kokpitu, vše si vyfotí telefonem a je vystřídán dalším. Letadlo se mu přitom pohupuje pod nohama. Tu 144 je nepatrně odlišné od Concordu. Rozdíly jsou ale vskutku jen v detailech. Pilotní kabina Tučka připomíná spíše armádní techniku z druhé války světové. Křídla sovětského stroje jsou prohnuta nad prázdnými šachtami motorů. Odcházíme. Stroje zůstávají nad střechou jako ocelově bílé přizraky z doby, která už dávno minula. Ještě je naproti druhá hala a nám už dochází inflace dojmů. Ještě znovu na střechu do jednoho letadla, z jehož kabiny vede dolů plechový tobogán. Vyleštěná roura, jejímž vnitřkem se sklouzneme na filcovém pytlí za hlasitého jekotu či řevu - jak kdo. Překvapení od radosti. Divíme se, že jsme vždycky schopní se rozhodnout k podobným ztřeštěnostem. Let rourou je opravdová ztřeštěnost.

Ve druhé hale nablýskaná americká auta nejprve padesátých let, růžová, blankytná a všelijak pomalovaná a v druhé půlce válečné stroje. Tanky, transportéry, letadla, děla, rakety, náboje a mezi tím vším okostýmovaní nehybní vojáci s vytřeštěnými obličejí figurín z výloh obchodních domů. Únava. Usedám na lavičku a raději kreslím něco letadel a pilota a rozbité motorové součástky, abych odlehčil nohám. Obrazy válečných strojů nechávám daleko za sebou. Všeho již příliš. Venku před halou se veze jakýsi pán na vagónku taženém lokomotivou velkou jako krabice od bot. Na špicí Tupoleva sedí tři holubi a odjíždíme do Karlsruhe. Dálnice uspává. Obloha se zatahuje a ke konci při vjezdu mezi neosobní moderní skloocelové krabice města s rozkopanými ulicemi začne mírně pršet. Protikočkové stromy poblíž hostelu, který pro nás nemá slíbené parkoviště, ale nakonec se i ubytujeme. Naštěstí jsme ještě stihli přijet v době, kdy zde je v recepci obsluha. Inzerovaný automat pro noční provoz neexistuje, jak později zjistil jeden testovací Thaiwanec, který se slíbeného ubytování dožadoval první polovinu noci. Tu druhou pak prospal v Jiříkově posteli a Jiřík ve svém spacáku na zemi mezi postelemi. Večer v očekávání ztířejší prohlídky města spolu s Kostřou Kosičem vystoupivším z Vítkovy paměti. To už ale Thaiwanec spal ve svém žlutém tričku a v cizí posteli.

6. září, neděle

Ráno botanická zahrada v prázdném městě. Jen kostelní zvony a orosený park. Druhohorní jehličnany, palmy a záhony barevných květín. Skleníky přistavěné k cihlovým stěnám a nabídnuté jižnímu slunci. Skrze obloukový průjezd mezi dvěma věžemi vstupujeme do orangerie. Tropické zelenočervenofialové listy se žlutobílým žilkováním, listy a chomáče travin visící ze stropu, klece s malými barevnými ptáčky a voda. Svět klidu. Ve druhém skleníku něco málo palem, sloní nohy a kaktusy v pískovém kamení. Také výstava majoliky. Botanické zahrady mám ve městech nejraději. Opět usedám a kreslím rostliny. Listy rostou na papíru a kamarádi se postupně vytrácejí. Dokončuji kompozici a obraz ponechávám nedokončen.

Chůze parkem. Lokomotiva v dáli pouze houká a zatím není vidět. Úzké koleje v trávniku. Nádražní perón v parku. Bílý ježek velikosti domu. Trámy do nebe šikmě spojené jinými vodorovnými a vše šedobílé. Židle – houpačky a dopolední veselost. Na rovné střeše pak ježek obrostl terasami a schody, po kterých lze po okolním kraji se rozhlédnout. Dole muzické podium. Zámek a dopolední zvony. Bílé sochy legendárních hrdinů starověku a voda v korytkách a pískové cestičky a polední klid. Karel Fridrich zelený na soklu uprostřed vodního kola ve čtverci. Oběd u Turků – kalamáry se salátem a pivo. Dům vyrvaný jeřábem i s kořeny. Ohnuté auto zadními koly parkující na fasádě. Kdosi se před tím fotí. Všichni se všude fotí a těch fotek bude tolik, že si je už nikdo na světě nikdy neprohlédne. Chůze městem. Moderní domy na ulici Ludwig Erhard Allee. Asociální krabice moderní barvy bez možnosti odpuštění. Dlažba s rozbitým sklem od včerejších lahví. Novogotický kostel Sv. Bernharda. Pavučina na stropu nové německé gotiky ošklivé jako německá gotika.

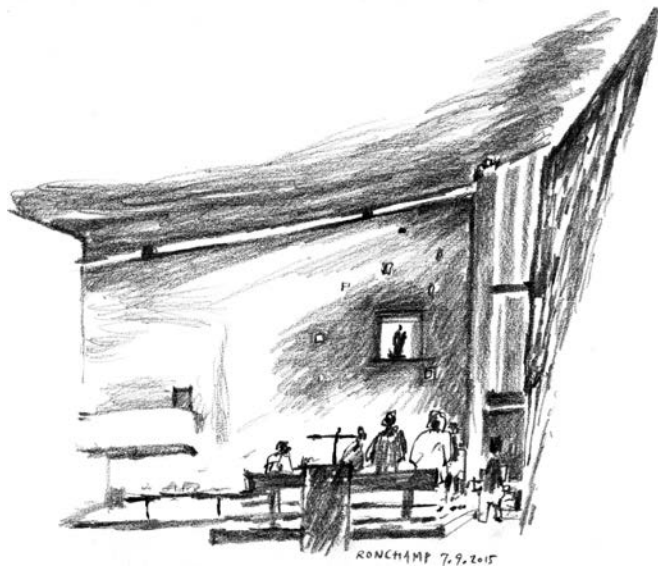
Univerzitní kampus – nádherná krajina města, v níž lze žít a kola před vstupem do něčeho užitečného. Busta Hertze a mnoho dalších fyziků v zeleném bronzu do prostoru veřejného pro studenty a návštěvníky města. Znovu do zahrad a pokus nalézt kreslitelné. Opět bílí hrdinové na soklech a vstup do předzahrad botanické. Kreslím dvě věže a cizokrajné stromky a skleníky. Obloha je nekreslitelná. Šedá a netvárná. Málo modrých míst a pomalý pohyb. Tedy kreslit lze. Vždy je možné nalézt tvar, který lze nakreslit. Večeře v hostelu. Pokouším se na terase s plastovými židličkami a stolky bez výhledu do města pod olešeňovanou fasádou horních bytovek zapsat minulost.

Pak večer návrat – dnes již potřetí – k zámku. Slíbená videošou k 300. výročí založení města. Videomapping na vnitřní fasádu. První klip je barevný a má i náznak děje. Další jsou postupně plytčí a obrazově méně a méně nápadité. Formální možnosti počítačové grafiky překryly cokoli smysluplného a třetí klip už jen ohlušuje nepřebornými variacemi na grafický chaos. Odcházíme.

7. září, pondělí

Ranní odjezd se neočekávaně vymyká obvyklé rutině. Vítek, Jiřík a Petr nacházejí místo auta s číslem 370 auta prosto. Večer jsem přeparkoval na 211 a nikomu z nich to neřekl. Původní nápad zavést auto blíže ke vstupu začal žít vlastní příběh. Až do Mirkova oznámení, že auto viděl jinde, domýšleli krádež auta do domyslitelných důsledků. Dozvěděl jsem se pak o sobě mnoho dosud ne až tak vážně myšlených soudů.

Jedeme do KIT na severu města. KIT je Karlsruherský Institut Technologický. Je zde připravován experiment Katrin, kvůli kterému sem jedeme. Obrovská vakuovaná nádoba, v níž bude možné měřit spektrum elektronů a zjišťovat také mnohé o neutrinech. Po tříčtvrtěhodině čekání přichází konečně slíbený průvodce a jdeme se podívat na ten zázrak. Hala, v níž je Katrin připravován, obepíná obří nerezovou bandasku velmi těsně. Od stěn přes podlahu až ku stropu jsou okolo stříbřitého vejce obepnuty ještě další obruče zopačňující zemské magnetické pole. Nádoba s nicem uvnitř stojí na čtyřech sloupech a nic ještě prý není úplně nic, ale brzy už bude. Čím větší nic bude, tím přesnější budou měření experimentem prováděná. Prolézáme postupně úplně všechno, co lze tady prohlédnout a všechna podlaží a ochozy a řídicí místa nám náš průvodce postupně ukazuje. V helmách nás nakonec také před obrovskou nerezovou bandaskou vyfotil. Ještě velín v kontejneru vedle budovy vytopený počítači a rozloučíme se.

Odjezd do Francie. Míjíme Strasbourg a Colmar po dálnici na jih a Mulhouse necháme stranou cesty. Přes Belfort přímo do Ronchamp. Proti nám na kopci vystupuje z lesa západní věž Corbusierovy kaple Panny Marie. Parkoviště je téměř prázdné. Ještě před bránou do KITu jsem se cestovatelům pokusil povědět něco z toho, co si o Corbusierovi pamatuji. Také o kapli, již jsem už kdysi navštívil při Vavřincovu odjezdu z Dijonu, jsem se pokusil vypovědět dojem, který mi tehdy utkvěl. Časem si vše vždy velmi zjednodušuji a možná se krása proměňuje ve fráze. Bojím se toho. Kaple je dnes ale znovu jen pro nás. K mému udivení ji všichni obejdou dvakrát než se odvážíme vstoupit severními dveřmi. Ještě před chvílí mi vystoupilo z paměti cosi o vnitřním a vnějším světě. Vstupem do chrámu všechno tohle zmizelo.

Přítomnost je opět přítomná. Mlčení, světlo, tvary a samozřejmost konání se proměňují ve smysl světa. Vše zde je řádné a uměřené a opět se pokusím nakreslit zpěv jeptišek spolu s hudbou, jež jej doprovází a světlem zapadajícího slunce opatrně vstupujícím do ticha chrámu. Kreslením se pokouším sám sebe upamatovat na neuchopitelnou přítomnost zpěvu v architektuře. Snad mi z toho všeho v budoucnu opět nezbydou jen nějaké fráze. Neuchopitelnost je křehká. Od zpěvu se nelze odtrhnout, odcházím pln nevyslovitelného. Ještě koupím Modulor na triku a odjíždíme bydlet do blízkých hor.

Lyžařský hotel v létě plný dojmů, sýrů a vína, které jsme koupili na večer cestou. Dlouho do noci probíráme mnohé, co již dávno a na tu dálku stejně nemůžeme ovlivnit. Také na kapli dojde a nejsem sám, kterého její přítomnost tak nečekaně zasáhla.

8. září, úterý

Při úklidu včerejšího večera se už ani nepokoušíme dohledat vzletné myšlenky, jež se nám z večera jevíly tak důležité, že bychom o ně lidstvo určitě neměli připravit. Výlet na sever k jezeru Gérardmer, u nějž je výletní trasa jen asi 5 km dlouhá s rozhlednou a kterou by měla ujit i ta největší lemra. Parkujeme v lese. K rozhledně je to kousek. Kulaté tyče sestavené do asi 15metrové výše a jejich středem betonové schodiště. Výstup nad vrcholky stromů odhaluje i odtud jezero, kol kterého jsme projeli o možná 300 m níže. Věž se kymácí větrem nezávisle na točitém schodišti a vše je velmi nejisté. Nahoru smějí vždy jen čtyři osoby najednou. Výhled je úchvatný – jako ostatně tohle umí téměř každá rozhledna, ale rádi bychom se na další cestu vydali kolem poledne a tlačí nás čas. Skupina nadrogovaná optimismem vyráží na výlet. Nejprve kus asfaltky, po které jsme přijeli. Pak lesní cesta. Čelo se asi po dvaceti minutách zahledlo do GPS mobilních telefonů s digimapami a oznamuje zbytku, že je něco špatně a musíme se vrátit. Nalezena nová cesta svažující se dolů mezi kameny, jimiž protéká mladý potok. Byly slíbeny vodopády, tak snad tudy půjdeme správně. V možná půli kopce skalky a již je většinou jasné, že zpět nahoru do kopce to do půl hodiny od jezera, které jsme dosud zahlédli jen z rozhledny, nemáme šanci stihnout. Řidiči se vydávají nazpět. Svezeme auta k jezeru, kam snad mezitím výprava dorazí. Pojem lemra nabývá nového obsahu. Sjíždíme serpentiniami dolů na parkoviště u jezera s piknikovými stoly a jdu si alespoň nakreslit stromky a pláž a protější kopec. Modrá obloha bez oblaků a krásný letní den.

Pak cesta zpět a dálnicí asi 450 km do Grenoblu. Zde teď na periferním dvorku před hotelem Ibis dopisují minulost. Večeře – hotovka z mikrovlnky – párek, kuskus, kuskůře a glutaman – se neustále připomíná, i když ji zaháním červeným vínem.

9. září, středa

ILL – Institut Laueho a Langevina. Po prohlídce našich identit na vrátnici se dozvídáme, že bude lepší zanechat foťáky a mobily, jimiž se dá fotit, před branami. V ILL se nefotí. Mirek přemluvil Jiřího Kuldu, vedoucího skupiny udržující zdejší přístroje použitelné pro výzkumníky. ILL je servisní organizace pro projekty z evropských vědeckých institucí. Úvodní přednáška o užitečnosti neutronů pro strukturální analýzu. Neutrony lze zpomalit na rychlosti desítek metrů za sekundu a z difrakčního obrazce inverzní Fourierovou transformací dopočítat vlastnosti struktury, se kterou se setkaly ve spektroskopu. Neutrony pocházejí z atomového reaktoru, jenž je srdcem laboratoře. Odtud jedna tyč paliva všemu vládne. Palivový článek vydrží 50 dní, a tedy lze na jeden rok se třemi až čtyřmi tyčemi vystačit pro celou evropskou vědu. Spektroskop na vzduchovém polštáři. Z reaktoru přiletí neutrony, osahají krystal, zkoumaný vzorek, jiné krystaly a nakonec detektor. Úhly náklonu lze měřit na setiny stupně. Z takto nastavené známé konfigurace pak možno domýšlet strukturu vzorku. Rozsah experimentálního prostředí je obrovský. Od milikelvinů po tisíce Kelvin, od ničádného magnetického pole po 17 Tesla, od vakua až po velmi vysoké tlaky a tyto charakteristiky lze vzájemně kombinovat. Obcházíme po galerii reaktor a pan Kulda radostně ukazuje a popisuje jednotlivá zařízení napojená na neutronovody s nadšením rodičů vychvalujících své děti. Jsme v kraji divů jako Alenka za zrcadlem. Zde je možné všechno. Neutron se rozpadá zhruba během deseti minut. Neutrony lze chladit pomocí turbíny, na jejíž lopatky dopadají, ale pak je nutno je zachytit a možno tak i změřit a spočítat. Dualismus vlny a částice lze využít na určení Planckovy konstanty a současně hmotnosti neutronu. Experiment s kvantovými stavy v gravitaci je v několika budkách pod námi. Z reaktoru vystupují neutronovody do mnoha zařízení s malými úhly. Zde se zkoumá globální obraz struktur. Na konci jsou plynové detektory. Křemíkové štěrbinové interferenci neutronu se sebou samým. Dnes lze rutinně určovat spin i v biologických materiálech čítajících mnohotisícčlenné molekuly. Výhled do krajiny. Héliové detektory prostorového obrazu odstíněné polyetylenovými bloky od vnějšího světa. Vstupní svazek lze polarizovat Larmorovou rotací a pak zpětně učinit totéž a zjišťovat, zda se polarizace neutronů projevila při interakci se vzorkem. První nejstarší testovací spektroskop plující na vzduchu po mramorové podlaze v utajení. Malý roztomilý robotek, který lze rozpohybovat dotykem. Svět, ve kterém lze uvidět základy světa, jak jim dnes věříme, pokud vůbec něčemu věříme. Odcházíme vzduchotěsnou komorou, kterou jsme sem vstoupili, a přes několik detektory radiace, abychom si s sebou neodnesli ani špetku rozpadajícího se světa tam uvnitř. Odevzdáváme jmenovky, díky nimž jsme směli dovnitř a jdeme si ještě pro jistotu na záchod umýt potenciálně radioaktivní ruce. O patro výš posbíráme propagační brožury a pan Kulda nás svým foťákem vyfotí před vstupem.

Vládovo auto nelze nastartovat. Odjíždím s ním a s jeho baterkou sehnat ve městě novou autobaterii a snad po tříčtvrtěhodině je již vše, jak by mělo být. Cesta na jih. Dálnice, Alpy, žlutobílošedivé vyvrásněné hory okolo cesty klikatící se podél horských potoků a železnice a stále dolů okreskami. Přes Sisteron do Digne les Bains. Tady je stěna plná amonitů. Skála u cesty se zídka a dřevěným zábradlčkem. Paralelně s povrchem hory vystupují plochy souvrství a v jedné z nich mnoho amonitů. Před 200 miliony letů na počátku jury zde tito hlavonožci se spirálovými ulitami na mořském dně zůstali a později zkameněli. Při tvorbě Alp pak hluboké mořské dno vystoupilo z vody a bylo vyneseno až do dnešní šikmé plochy u silnice. Amoniti jsou velicí. Skořápky zkamenělých ulit měří i několik desítek centimetrů. Postupně si uvědomuji, že sousední vrstevná oddělení o mocnosti až několik desítek centimetrů mohou být od amonitů až několik

desítek či stovek tisíc roků vzdálena. Těžko odhadovat pohledem. Amonity nebudou nikde jinde než v této vrstvě. Minulost je nepředpověditelná.

Cesta dál jurským vrásněním na jih ještě skoro 100 km přes Barrême, Saint André les Alpes až do vesničky Beauvezer. Navečer ještě snad hodinu před setměním nacházíme dům i s jeho majitelem, ve kterém bychom měli přečkat příštích několik dní. Kamenná vesnička s úzkými uličkami, dřevěnými okenicemi a prázdnými několikapodlažními domy. Kostelík, hospoda a pusto. Domek je vystavěn zvenku v době, kdy vesnička vznikla. Tedy dávno. Uvnitř je obrazem současných turistických možností a z nich plynoucích očekávání majitelových. Vnitřní uspořádání zahustil novými podlažními, stěnami, trámy a schodišti. Dvě kuchyně, místo pro snad 25 lidí na spaní, tři záchody a jedna sprcha. Vše v jemných smrkových palubkách vyvedeno. Vyjma kuchyně a klozetových mís snad úplně vše palubové. Stěhujeme dovnitř obsahy svých aut, která je v úzkých uličkách obtížné zaparkovat. Porada na budoucnost navečer a pak procházka mezi domky. Po krátké necelé půlhodině, kdy jsme prošli všechny místní uličky, průchody a dvorky, se nad kostelem objevilo několik hvězd. Na druhý pokus rozeznávám Kasiopeu, Persea, Andromedu a Pegase. Zpět do hobitína, psát a spát. Zítra ITER u Cadarache.

10. září, čtvrtek

Snídaně a pohled z okna na oblohu. Bílá vysoká oblačnost nad okolními kopci. Do bíla se promítají stíny jižních vrcholů vycházejícím sluncem a protější kopce jsou nahoře oranžovorůžové. Ranní procházka mezi domky. Čerstvé ráno a mlhy nad kopci. Stín v údolí. Rozverná jízda krajinou probouzející se z ranní rosy do slunného dne. Nedočkavost ku obrazům, kol nichž projíždíme a představovali jsme si je jinak. Zvrásněné záseky silnice. Do kopců odhalují často vlnitá zvrásněná souvrství dávných dob. U vesničky Le Mure jsou odhalená úbočí kopců dole černošedá, ostrým horizontálním předělem pokračující nahoře žlutobílými jurskými vápenci. Měl bych se dozvědět, co je tou šedočernou horninou. Moc se mi nezdá sopečný materiál. Tohle by v mocnostech desítek metrů muselo vznikat strašidelně.

Jízda levandulovými lány. Žlutočervená kamenitá půda s očesanými seschlými hady levandulových keřů. Hadi se plazí až na obzor. Jen ale někde. Místa jsou keřky na hnědočervené holině vyrvány a naházeny do hnědočerných hromad. Obrazy bílých liniových škrábanců na modrém nebi. Oběd vedle kruhového objezdu v hospodě Grill Courte Paille. Petr se pokouší objednat česky, neb obsluha hovoří jen francouzsky. Zachraňuje to anglicky rozumějící servírka, které vypomáhá francouzštinou Lucka. Nakonec se i naobědváme. Jiřík úspěšně hraje pajdu a přichází o salát, protože pozdě. Centimetrový plát šunky jako sloní ucho s jedním vařeným bramborem ve šlupce, česnekový jogurt, salát s majonézou a tmavý bagetochléb. Hamburgr bych si tady dát nemohl. Míjíme nájezd na dálnici a k bráně areálu ITER dojíždíme po okreskách plných úplně nových kruháčů, které nemá paní v databázi. Vysluněná vrátnice, sekuriťáci ve žlutých vestách a parkoviště pro nemnoho osobních aut. Dvě průvodkyně a pak autobus. Fotit se může, přezouváme se v obavách ze sandálů do pevných bot – jdeme přeci na stavbu. Ještě na parkovišti projde sekuriťák autobusem a každého si odškrtně na svém seznamu podle našich dokladů. Jedeme do infocentra. Obecná přednáška o tokamacích a potřebě nových bezodpadových zdrojů energie, které nebudou ničit planetu. Francouzský uspávač hadů mluví potichu a bez výrazu a přidává stále nová a další srovnání a ještě víc a podrobněji vysvětluje, co to tady budou stavět. Několikrát usnu a znovu se proberu. Létající Einstein proskočil plátnem. Vyjma mnoha čísel, která se zdají být tím nejdůležitějším jazykem našeho uspávače, to celé již znám ze setkání s tokamaky pana Řípy a z aldebaranních bulletinů. Budoucnost patří plazmatu! Pobereme prospekty a znovu do autobusu. Okružní jízda stavbou. Fotíme přes okna, průvodkyně poměrně jednoduchou angličtinou komentuje okolní svět vně

autobusu. Chladící betonové bazény na vodu, nejdůležitější les v celé Francii – náhrada za vykáčenou stavební plochu. Dvě ocelokolny jako skladiště na tokamakovské součástky. Planina stavby s několika okružními cestami. Vše za ploty a mimo autobus. Prozatím stojí dvě velké poměrně jednoduché stavby jako servis pro tokamak. Místo reaktoru se skrývá na dně stavební jámy na patkách připravených být odolnými nějakému zemětřesení. Vedle obří ocelové příhradové sloupy servisní haly. Někde se tu prý chystá tato konstrukce nabytí střechu. Snad dnes nebo zítra. Střechy nevidno. Později jsem ji našel při úpatí sloupů na fotografiích. Vysoké jeřáby a vlnky kolaborace na nevyšších oproti nim stožárech. Není jasné, a prý snad ani nelze možno říci, kolik to celé bude stát, neb mnohé státy svůj vklad poskytují jako přímé dodávky technologie a tudíž nic přímo neplatí. Slunné brzké odpoledne končí výjezdem autobusu z areálu a smíme z autobusu ven. Přezutí ze sandálů byla zbytečnost, tedy rychle zpět ulevit nohám. Uviděli a uslyšeli jsme tokamak největší na světě, který je prozatím jen přáním a očekáváním. Kdoví jak se tato očekávání uskuteční a co bude uskutečněno. Naši průvodci a vykladači budoucnosti si nepřipouštějí jinou možnost než tu, kterou nám předpověděli. Nu uvidíme, jak na to odpoví budoucnost, až se stane přítomností. Dále odjezd přes blízký Carrefour znovu do levandulových polí. Kreslím horizont a vymalované modré nebe vysokými a dalekými mraky čistou bílou.

Cesta zpět do Beauvezer. Večer těsně před slunce západem kreslím dole v uličce několik kamenných domků, dlažbu, dřevěné okenice a odstavený mercedes. Rozsvěčující se pouliční lampy mne pod šedou oblohou posílají na večeri. Při kreslení mně všichni kolemjdoucí s úsměvem přejí francouzsky dobrý večer.

11. září, pátek

Vyjíždíme brzy. Přes Saint André les Alpes na jih. Mlha nad hladinou přehrady je čistě bílá proti tmným kopcům ve stínu. Slunce právě vychází nad protějším kopcem, některé stráně jsou světle zelené, voda oranžovo ocelově nehybná, stříbro a jedna odstavená plachetnice a molo na suchu. Slunce je přesně na hraně kopce. Pokračujeme na jih po břehu přehrady. Slunná strana je žlutobílá, stíny jsou temně modré a nic mezi tím. Údolím se rozlévá slunné teplé ráno. Projedeme silnicí po hrázi přehrady. Svislý oblouk proti vodě. Cesta do kaňonu Verdon přes La Paluo Sur Verdon serpentinami až do La Maline. Kaňon je široká a dlouhá díra v okolní krajině. Krajina je travnatými loukami a lesy porostlá. Pak ostře hluboké bílopískové stěny s černými svislými potoky a mezi tím občas stromky a trsy trav. Prozatím odtud dna nevidět. Vše se dolů ztrácí mezi žlutobílým kamením a drobnými keřky a řídkými stromy.

Pěšina obvodem úbočí ponejprv po vrstevnici a jen mírný spád dolů. Kamenný chodník a výhledy proti slunci. Konečně na okamžik dole zahlédneme řeku. Modrobílá voda a na protějším břehu lidé s gumovými čluny. Také ocelový most jako obloukový tenzegrid. Vše je strašně daleko a tedy malinké. Ocelové rezaté schodiště dolů a strmý chodník se noří do vápencové suti. Stromy obrostlé lišejníky a tenké haluzí pralesa. Nad listovým korun stromů slunce a průsvity do podrostu. Rozcestí – napravo k mostu, nalevo dál k hornímu toku Verdonu. Dělíme se na dvě skupinky - pomalou a rychlou. Pomalá k mostu, rychlá k soutoku a dál. Most se nad rychle tekoucí vodou houpe chůzí cestovatelů. Dole voda obtéká několikametrový balvan. Na ceduli je v několika jazycích napsáno, že jsme pod vodní elektrárnou a že hladina vody může kdykoli výrazně stoupnout. Kolem slunce už dostoupilo až na dno kaňonu. Vracíme se k rozcestí a pokračujeme na východ k soutoku. Skoro dvě hodiny chůze kamenitou pěšinou mezi bílými skalami, pralesem, lišejníkovými stromy a křovinami v různé výšce nad vodou. Dole jen několik metrů či desítek metrů slyšíme řeku. Místy výhledy do úzké a vysoké trhliny mezi skalami končícími nahoře přechodem do lesnatého oblého kraje. Tam ale nevidno. Ptáci a šumění řeky. Voda tekoucí po skalách je tvaruje a tvoří krápníkové vlny a záclony.

Krušpánkový les stromků s kmínky i deset centimetrů silnými. Soutok končí pod skalou kamenitou pláží. Kreslím zalesněné stráně a skály v protisvětle a kolem šedobílé valouny říčního koryta v místě La Mescla. Vítek ani po hodině nedorazil a rychlá skupina se při našem příchodu vydává na sever projít celý kaňon až k hornímu parkovišti. Není ani tak obtížné zachytit tvar oproti tomu, jak se mi nedaří postihnout světlo. Stíny chybí a sytost stromů, skal a různého porostu se odmítá nechat přenést na papír. Změť čar není krajinou. Chůze zpět pěšinou po slunci. Vše snad rychleji. Nejprve vzhůru do skal nad řeku a chůze při skalní stěně kolmé vysoko nahoru. Chůze po kamenných schodech – stupních napříč mezi skořicovou kamennou sutí a stále okolo prales. Nahoře dvakrát proletí helikoptéra. Modré nebe se nepozorovatelně plní šedobílými oblaky. Opět krušpánkový háj. Kmínky obrůstá šedo zelený lišejník a trochu šero. Nad hlavou je ještě jedno patro korun stromů.

Pak konečně chůze vzhůru do svahu k Malinovi. Chůze urputná po tolikém pochodování jediné povede k počátku cesty. Vzhůru pomalu s mnoha zastávkami pod záminkou výhledu do kraje. Unaveni jsme. Stavení na protější hraně kaňonové stěny nejprve nevidíme. Pak kdesi vysoko nad námi se začne vzdalovat, jak se kaňon rozestupuje, dostupujeme do jeho výše a po chvíli je vidíme z nahledu a stále se vzrůstající vzdáleností se nám zmenšuje. Dosahujeme výšky vyhlídky pojmenované Belvedere. Chalet de la Maline je na protějším kopci a stále ještě vysoko a daleko. Krásný výletní den je někde uprostřed. Ještě není konec, ale už brzy bude obraz nakreslen a pak už jen vzpomínky. Vrcholová hospoda, která se takovou stala právě díky výletu a chůzí v kaňonu. Výhled z terasy do zemské trhliny, z níž jsme se právě vrátili. Vítek tu na nás již

čeká s netrpělivostí namoženého kotníku; Jiříček, jenž si cosi podobného přivezl s sebou, nevystoupil z auta. Tedy vrcholová hospoda. Kreslím narychlo šťastné, protože úspěšné cestovatele.

Pak serpentiny visutou cestou nad kaňonem zpět a jízda k hornímu parkovišti. Zde je v očekávání odvozu celá rychlá skupina. Domlouváme večeři a vyjíždíme silnicí po úbočích zasekanou do skály nazpět. Znovu výhledy na vrstevnatá skaliska nad námi a pak městečko Castellane s kaplí vysoko na skále a obchůdkem s místními poživatinami. Kupujeme pět velkých kulatých sýrů – téměř všechny jsou nějak zralé a různě voňavé. Klobásy šesti druhů – tady je nutno ochutnat všechny. Jakási rajčatová čalamáda jen na chuť k vínu a trojí olivy každé jiné. Také víno bílé a růžové, každého po pěti litrech. Dva chleby a pečivo k té čalamádě. Do Beauvezer přijíždíme později než včera, ale s vyhlídkou na chutnou večeři a hlavami plnými krásné krajiny. Spát jdeme až k ránu, vše bylo potřeba správně pojmenovat a tato námaha je na posledních ulehnuvších také znát.

12. září, sobota

Vstávám a při snídani místní kostel udává půl desátou. Příběh ubrouskové role porodivší tatranku a pak etuda, kterak se všech pět prstů nakonec umělo domluvit ke sněžení posledního kolečka osamocené salámu. Dnes nikam nejedeme. Budu jen kreslit. Někteří jdou prohlédnout vesničku, jiní na výlet po okolí nahoru a do lesa.

Jen kreslím. Celý den. Dnes je volno a mohu tedy kreslit celý den až do setmění. Pět obrázků a večer špagety. Zítřka odtud odjedeme. Zatím neprší, obloha je hluboká, šedobílá a jen mezi domky je právě pro sedícího kreslíře po včerejším dlouhém večeru příjemně.

13. září, neděle

Odjezd z Beauvezer poprvé na sever. Dosud jsme vyjížděli po D955 na jih. Je brzo – dnešní bydlení máme domluveno ve Valberg a prý až po páté dopolední. Není to daleko. Jen údolí vedle. Městečko Colmars se dvěma pevnostmi na návrších a hradbami obestaveným historickým jádrem. Drobně mrholí. Blíží se fronta. Možná už vše probíhá v šedé vrstvě nad námi. Krajina je plná vody. Výstup k jedné z pevností – čtvercové ohradbené stavení s nárožními věžičkami. Obezdná cesta k jedinému vstupu přímo ze vsi. Shora vidno domky okolních návrší a hradby a kostelík. Řeka Verdon je hnědočerná a hučí pod mostem. Pak uvnitř hradeb kostelík vymalovaný s gotickými klenbami a falešným oknem.

Nakupujeme v otevřené pekárně něco na zítřejší snídani a stále na sever. Cílem je horské jezero Lac D'Allos. Tedy vzhůru. Vzhůru zde bude znamenat klikatými cestami se postupně pomalu vyvézt mokřými kopci až do výše nad dva kilometry. Jedeme postupně a pomalu. V zatáčkách není moc vidět a cesta je úzká. Pořád nutno dávat pozor. Silnice vede údolím, odbočí vzhůru mezi samoty a pak do lesa. Stále nahoru. Za jedním odstavňým parkovištěm na sloupku zavěšené břevno se zákazem vjezdu čehokoli vyššího nad 210 cm. Krajina se stává vysokohorskou. Vše je po dešti svěží. Proserpentinováváme se vzhůru modřínovým lesem místy zarostlým do lišejníků. Kmeny jsou zohýbané podle sesuvů a vypadají jako lesík velkých háků. Nahoře ve dvou tisících metrech parkoviště a dál pěšky. Podle šipek ještě necelá hodina k jezeru. Kamenné zděné schody a pláň s ovčincem, rezavou travou a kamenným chodníkem rozličných kamenných odrůd. Bílý vápenec ale také černá břidlicová dř. Shora v rezaté louce starodávné meandry. Říčka pramení z morénového valu, za nímž je horské jezero. Výtok zde je jen o několik metrů níž než dno jezera. Kráčíme po kamenné cestě vzhůru svěží čerstvou krajinou modřínů, květin a kamenných balvanů. Překročení morény znamená uvidět jezero. Hladina je modrozelená a stříbrně vlnkovatá. Za ní skaliska nejvyššího kopce Mont Pelat 3051 metrů vysokého. Vrcholky se ztrácejí v oblacích.

Scházíme k jezeru. Modřínů ubývá, přibylo velkých šutrů, mezi nimiž roste cokoli včetně svišťů. Co chvíli nějaká vysvětlující cedule na stojánku. Dole u jezera je hospoda. Opět zde cedule – co jsme vytáhli ze dna jezera a pokusili jsme se to analyzovat. Dno je staré 20 000 roku nejméně. Obtížně se dnes dá určit, zda vše nalezené má přímou spojitost s vytvořením morény.

Původní krajina zde také mohla něco zanechat. Kreslím jezero. Lukáš s Martinou poznávají sviště, část výpravy jde obejít celou vodní plochu. Jiříček s Vítkem a Kubou se jdou dolů vykoupat. Stále se mi nedaří nakreslit, jak svět se nám jeví. Vždy jde o kruté zjednodušení. Protější vrcholky se střídavě skrývají do mlhy. Oblaka skrývají slunce. Je trochu zima s větrem. Cesta zpět modřínovým lesem kolem meandrů. A louže už vysychají. Dole u potoka teprve borovice. Borovice hustě rostlé s větvemi až do trávy. Káva na parkovišti z lihovařiče a odjezd. Serpentinami pomalu snižujeme výšku. Přes Allos dolů do Colmars a pak na východ nahoru opět serpentinou. Nahoru nejprve lesem – opět modřiny a pak voda, mlha a hory černé. Černá břidlice, z níž ze všech stran vytéká voda a navíc také drobně z mlhy nad námi. Naproti zelené stráně, jejíchž vrcholky mizí v oblacích a výhled do krajiny na sever. Černá drť břidličná popadaná na silnici. Vrcholový přejezd ve výšce 2093 m n. m. okamžitě mění počasí. Mlha, nevidno a dešť.

Z mlhy vystupují řídké drobné stromky, sem tam i kráva na stráních nad cestou. Jedeme podle bílých krajnic vytékajících z mlhy. Zatáčky klikatící se dolů a přes Saint Martin d'Entraunes podél širokého řečiště Var až do Guillaumes, odkud opět nahoru k horskému hotelu. Serpentinou se stávají každodenní běžnosti. Hotel Adonis Valberg je příkladem prostorové skromnosti. Dvouúrovňový ubikac oficiálně pojme šest nocležníků. Není místo. Není místo na nic. Žádné úložné prostory. Kolem postelí jsou tak úzké uličky, že ani kufr nelze otevřít. Ke stolu si sednou čtyři lidé a z toho jen snad jeden by se mohl najíst. Výlet do městečka – snad bude, i když je neděle, něco otevřeno. Retro náměstíčko opuštěných ubikací. Všude, kam se podíváš, samý horský hotel. Skvělé tvary sedmdesátých a osmdesátých let. Beton a dřevěné plaňky. Ocel a dřevěné plaňky. Balkony z prkýnek a architektura z doby, kdy jsem tohle vše obdivoval a věřil jsem tvarům. Tvary jsou z rýsovacích prken a vytvořeny pravítkem a kružítkem.

Není zimní sezona. Vysoké hotely zde ční prázdnotou. Jsme 1700 metrů vysoko a naproti přes cestu začínají stráně s lyžařskými vleky. Kostelík je hned po dřevěném altánu na náměstíčku nejmenším domem městečka. Sepnuté lomené oblouky uvnitř nenápadného stavení a pomalované stěny. Plno obrazů. Modrá pole a světlo shora. Naproti přes ulici otevřený koloniál. Kupujeme sedmičkové lahve Desperada. Znovu prohlídka skvostné retro architektury cestou zpět do hotelu Adonis. Naproti přes cestu vedle vleků je nástup do sluneční soustavy – Sentier Planétaiere. Začíná pršet. U Merkuru jsem se rozhodl, že ráno dojdeme určitě dále.

14. září, pondělí

Sluneční soustava ve slunečném dni po nočních deštích. Ráno a nízké slunce do promoklé krajiny. Slunce kamenné prokláté pěšinou, Merkur na náhrobku, dřevěný chodník napříč podzimním lyžařským svahem, Venuše - kameny na kamenech do beztvare figury a rozeklaný Mars hned za Zeměkoulí s Měsícem coby armilární sféra.

Cesta – chůze – lesem okolo nástěnky se světelným znečištěním a pak výhled do kýčokraje nad meteorologií a Jupiter jako koule v rozpuku. Vracíme se. Užitečná ranní procházka. Ještě na konec serpentinou čtvrtí vilek s výhledem do západní části krajiny. Vše je daleko, detaily malinké a rozhled obrovský. Dole několik vesniček v kopcovitých terasách, kostelíky a travnaté louky. Vzdálené kopce v šedomodré lesní tonalitě. Nad tím vším bílá oblaka středního patra s kudrlinkami kroutivých zákrutů. Jsme vysoko – výš nežli Sněžka – a odtud je vidět snad až do budoucnosti. Tak daleko ale já nedohlédnu. Odjíždíme. Cesta dolů opět klikatá, ale soutěskami červených skal se zelenými porosty. Kontrastnější barevnost ani snad přirozeně pod modrou oblohou není. Tunely a úzká silnice. Nemnoho protijezdců. Silnice D28 se napojuje dole na N202 podél řečiště Var – bílé kameny vyplavené a po tisíciletí omývané vodou prorostlé vodními keříky. Několik souběžných silnic na úpatí kopce. Sjíždíme z hor. Nejprve kousek

na východ a pak na jih do Saint Laurent du Var. To už ale najíždíme v Cagnes na dálnici a pobřežní krajinou po ní skrze Cannes projedeme až na výjezd 38. Několikeré basketbalové placení mýtného. Mince Jiřík ze zadního okna vrhá přímo do mýtného košíku.

Palmy, pinie, modrá obloha a bílá oblaka. Léto u moře. Městečko Agay. Vjíždíme sem ze severu. Postupné okukování. Červené skály zůstaly. Sytě zelená tráva, palmy a teplo. Ne jako včera, kdy bylo nutno na košili obléknout ještě mikinu a bundu ve vysokých horách. Zde triko a kraťasy se sandály postačí. Ubytování zatím jen pro část výpravy. Zbytek až po čtvrté hodině. Je něco málo po poledni. Zanecháme v kempu auta a vše zbytné a k moři pěšky. Palmy, cyklisté a nemnoho aut. Zátoka s pláží, silnicí za zídou a chodníkem a domky s několika turistickými obchůdky. V moři několik desítek ukotvených plachetnic a šumění vln dotírající na hnědočervený písek pláže. Trochu kalno a chaluhno. Zkusím se po nábřeží projít a možná se podaří najít krám, v němž bych pořídil klobouk. Směrem východ několik – asi pět – provozoven s čímsi, co kloboučnictví nepřipomíná. Pak loděnice se školou kayaků pro malé děti. Park s důchodci zahleděnými do svých chytrých telefonů a nástup do kamenité pláže. Velká cedule za zatáčkou upozorňující na komerční středisko. Snad zde kloboučnictví. Ano! Zde v síťkovém regále před papírnictvím klobouk z rákosí spletený přesně podobný tomu, který jsem z Ameriky přivezl. Bez šňůrky, ale také bez cenovky. Prodačka ho až ve třetím katalogu nalezne a pak mi jej sama na hlavu nasadí a s úsměvem mi sdělí, jak mi přesně sedí a sluší. Ten klobouk tady na mne vydržel čekat celé léto. Odcházím. Teď už mohu usednout kamkoli a kreslit pod sluncem vodu a skály a les.

Pláž u hospody, u níž bivakují spolucestovatelé. Kreslím odtud protějščí skály, nebe a trochu písku pod nohama. Nebe je bohaté světlem a tmou oblaků, rozvrhuji kompozici tak, aby nebe na obrázku bylo nejvíce. Jdeme se ubytovat a pak do bazénu v kempu. Ten není dotován městskou kanalizační stoukou jako moře, které necháváme za sebou. Voda je zde průhledně čistá a na lehátku lze usnout. Nad sebou palmy a kolem klid. Pak návštěva Leclercu kvůli doplnění zásob a večer plný hlubokomyslných úvah o všem možném. Také Obrana Sókratova byla zmíněna. Rozhodnutí o ranním supervising sunrise. Budeme vstávat v 5:40.

15. září, úterý

Ráno ve tmě. Beru dlouhé kalhoty, košili, bundu, kreslicí blok, pastelky, láhev červeného vína a tři skleničky. Nad východním kopcem Venuše a pod Orionem Plejády a poměrně čisté nebe. Rychlá chůze k pobřeží ranní tmou. Prý snad kousek dál za východním majákem slunce východ užřeme. Zde ale vše podél cesty jen vstupy a vjezdy do soukromých domů a zahrad. Stále na východ. Laguna – zátoka – nevhodná k pozorování a čas se krátí. Vylézáme – vybíháme na blízké skály a jen nemnohým dojde, že obloha s ranními červánky bude jediné, co se podaří uvidět. Slunce vychází. Oranžová s ocelovou barví mořské vlnky. Obloha je divoce barevná. Oranžová, růžová, ale určitě ne kýčovitá. Všeho uměřeně. Červené skály vystupují z temnoty moře, protějščí pinie mají stejnou barvu. Kreslím východ slunce, jehož nedohlednu. Jen odrazy. Samo přímé slunce se neukáže. Odtud snad jen z lodi. Obloha světlá z karmínu do oranžové a pak do žluté a mléčné šedobílé. Vše probíhá obrovsky rychle. Kreslím barevná oblaka a nebarevná skaliska.

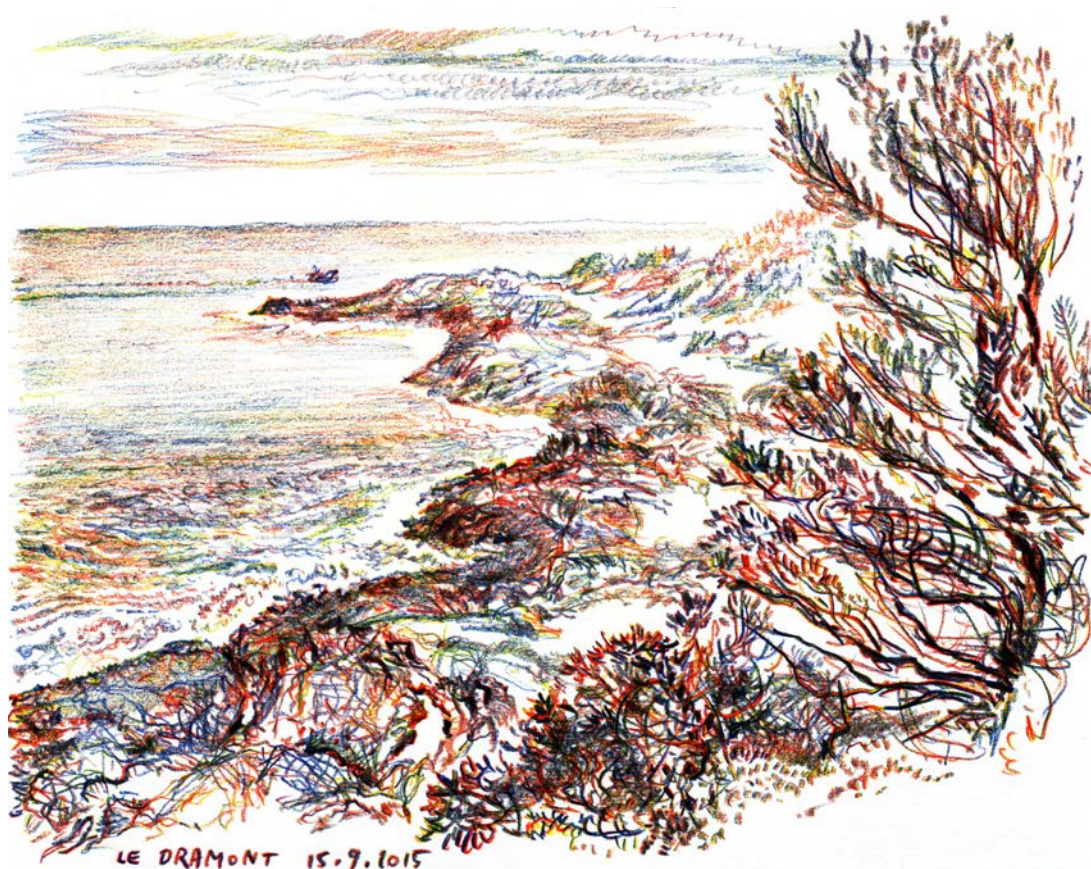

Pak je čas na sklenku červeného vína. Východ slunce byl úspěšný – alespoň pro slunce. Zpět do kempu do svých – na dva dny – mobilních domů. Snídaně. Párky a hovory o možnostech příštího pozorování sunrise.

Do oběda spánek. Mrtvo, vše je potřeba urovnat a uklidit a zažít. Pak znovu změna plánu. Vítek s Lukášem, Martinou a Vláďou a PéPém našli pláž, v níž je čistá voda a také po cestě hospodu kvůli obědu. V kafetérii pizza s ančovičkami a cola z plechu do sklenky. Oběd jako začátek nového dne. Pak kamenitá pláž v zatáčce. Všichni se jdou koupat, já kreslit. Veliké červenošedé kameny omývané vlnami a naproti konec zátoky ztenčující se do moře. Vzpomínám na kreslení vody – moře u Benátek. Vlny a pěna jsou v pohybu a tím vzrušující je snaha tohle obkreslit na papír. Moře je různě tmavé, lesklé a barevné. Při obzoru je ostrá tmná hranice oddělující moře od oblohy. Nebe se zde svou mléčnou unylostí pokouší nabrat barvu. Výš už pak lehkost oblaků

a modro. Slunce nevidět. Lodičky, vlny a obrys kopců naproti za zátokou. Oblaka kreslím jako poslední. Obraz je hotov, když je celý papír pokreslen. Tato otázka se už nevnučuje tak úporně jako dříve. Odpověď je možná jen v prohlížení krajiny. Vystupuji na kopec nad zátokou.

Holé návrší přístupné po silnici přes velkou ocelovou bránu mezi dvěma sloupy. Pak most přes železnici, golfové hřiště a srostlice domů snad obytných. Odhadem pro několik tisíc lidí. Obytná krajina jako z reklamy na bezstarostné štěstí. Nic pro mne. Vracím se dolů do zátoky a pak podél silnice dál na jihozápad kopíruji pobřeží až do Le Dramont. Uprostřed jediná odbočka mezi ploty a bránami soukromých zahrad opět k pláži v zátocce. Obcházím dovádivé dovolenkáře s křičícími dětmi a dál kolem pobřeží na červená skaliska. Mezi křovinami pod sosnami hrají petang. Pak výhled na nekonečné splazy skal, jichž přibývá k obzoru a borovice a opuncie a voda mezi kameny.

Opět kreslím. Výhled na jihozápadní skaliska mění barvu s každou vzdáleností. Červená, skořicová, hnědá, okrová, žlutá, písková, rezavá a i temně modrá a zelená. Možná také trochu oranžové a karmínu a fialové. Všechny barvy tu jsou na jedné skále rozdrobující se v měřítku tisíců roků do pěnivého moře. Nahoře borovice a pinie a ještě mnoho jiných stromů a keřů, které neznám. Po hladině kreslí bílé čáry motorové čluny. Slyším jejich pleskání o vlny. Přišedší vláda vypráví o skalní průrvě, kterou ještě musím vidět. Jdu dál. Pěšina mezi vysokými keři se místy otevírá výhledům na moře. Barvy se ustálily. Skály mají svojí škálu s převažující cihlově červenou. Podrost se svěží zelenou až do stříbřitě modré a voda vzosně ocelová s lehkým nádechem pomerančů v odlescích slunce ve vlnkách. Nebe má všechny tyto barvy. Chůze skalisky stále dál a výš od moře, pak sráz a možná již jen do kopců. Kreslím bílou borovici. Barvy a zase barvy. Obraz zůstane zde, odnáším jen otisk a zbytek jen v paměti. Borovici s bílým kmenem jsem neodolal. Něco jako – tohle musím mít a odnést si alespoň náznak obrazu.

Chůze zpět asi hodinu pobřežím a městečkem až k mobilním domům. Večeře a víno a záznam dne předešlého. Obloha beze hvězd, z níž mrholí, dává na srozuměnou, jak úspěšný by mohl být ranní pokus o východ slunce. V pět nad ránem prší do mlhy.

16. září, středa

Úklid a odjezd v devět ráno po dálnici do Monaca. Odjezd zpět na dálnici A8 na sever. Projíždíme nad Cannes a Nice. Vjezd do Monte Carla je pomalý. Na sjezdu auta popojíždějí krokem. Pomalu penetrujeme do města na břehu moře vystavěného na terasách a proklíčovaného spletí serpentinovitých silniček. Paní na čelním skle nás vede k podzemnímu parkovišti poblíž kasina. Průjezd před kasinem nás ujistil, že tohle místo má vyfoceno snad každý, kdo se tudy jen na chvíli mihl. Kulaťák s květinovou fontánou uprostřed a mraky fotočumilů. Všichni už jen fotí a na fotky se podívají až doma. Na polovině fotek budou jen oni sami před čímkoli. Z parkoviště přes mramorové a jezdicí schody k parčíku před kasinem. Kasino vypadá trochu jako Fantova budova Hlavního nádraží zkřížená s Obecním domem. Mramorová dekadence kteroužto si přijíždějí očumět davy z celého světa. Černočernému vrátnému se nelíbí můj klobouk, a tedy dovnitř jdou jen ostatní. Proti kasinu nějaký stříbřitý pýchavkovitý dvojstánek, v němž lze nakoupit třeptivé zbytečnosti. Obcházíme kolem dolů na střešní terasu jakéhosi mnohopodlažního domu. Pod námi přístav plný velkých jachet a turistický parník s mnoha palubami a štíhlou špicí. Z komínu černý čoud proti modrému nebi. Terasa s trávničky v betonových ohrádkách, dlažba, palmy a mezi tím sochy bronzové. Paní s obrovitou sukní, před níž se fotí Ruska v červených šatech a pak tlustý Adam a tlustá Eva s bronzovým jablkem.

Pokusíme se najít nějaké místní pohostinství úměrné naší sociální úrovni a stavu peněženek. Prý je tu někde v betonové krabici Mekáč. Krabičkami a telefony chytrými tak, jak my v cizím městě být už neumíme, se to naněkolikrát nakonec podaří. Lukáš se od jakéhosi portýra před obchodňákem dozví, že Mekáč je tady v Evropě zakázaný, protože vyrábí tlusté lidi a takové tady nikdo nechce. Portýři se nám řehtají ještě přes půl ulice. Ulicemi zde proudí lidé, jichž se evidentně turistická postiženost kasinem netýká. Samí štíhlí, opálení, dobře zabalení a patřičně ozlacení figuranti, kteří patří do ulic se zlatnickými krámy a realitními kanceláři. Betonová šedá krabice vypadá jako podzemní parkoviště. Schodiště je patřičně prasácky posprejováno a uvnitř slíbená výrobná tlustých lidí. Platí a tedy i objednává se tady u karetních terminálů přes dotykové monitory. Celý prostor nejvíc připomíná dětskou školku, ze které utekly všechny učitelky. Pojíme své prefabrikáty za neutuchajícího řevu cizokrajných děcek a rychle pryč. Lze odtud odejít střechem kolem betonového kruhového baru se střechem štíhlého betonového květu na lehounké nožce. U baru dva pinglové - černé kalhoty a bílá košile - přesně dokreslují eleganci této drobné architektury. Přes hranatou trámcovitou bílou klec s výhledem na tři jachty na moři. Svět zde zanecháváme jako reklamu na něco, co si nikdy nekoupím a pak parkoviště a pryč. Serpentinami nutno vystoupat nahoru až k dálnici a dál kolem pobřeží tunely a zákruty na východ.

Dnes končíme ve Varazze. Opět se proplétáme uličkami až nahoru k obalkonovanému domu úplně na konci ulice. Dál už jen schody. Do uličky před domem se vejdou akorát naše tři auta. Není jasné, kam by mohli zaparkovat svá auta další ubytování. Pokud by zde někdo takový byl. Dole hala s majiteli a pestrobarevnými rekvizitami. Strakaté židličky a vixlajvantové stolky. Růžové křeslo a růžová pohovka a nahoře na bílé polici pod stropem modré karafy a poháry. Jinak vše bílé a růžové. Chodba do schodiště a pokojíky rovněž tak. Růžová futra a linky na dveřích. Celé zařízeno se vkusem domečku pro panenky.

Jdeme dolů do městečka. Přes most nad železnicí ke kostelíku Sv. Celsa. Náměstíčko missionáře Padre Lorenzo, který se směje z keramické cedule na zdi. Uličky s barevnými a pomalovanými

fasádami. Některá okna či okenice jsou jen namalována, aby byl dům souměrný. Korzo na nábřeží mezi lavičkami a palmami a pak zábradlí a plážové domečky a písek a moře. Vítr a palmy a chůze odpoledním městečkem neznámo kam. Vstup mezi domky. Uvnitř krámky pro turisty a všechno barevné. Červené mřížoví na velkých výlohách. Barevno jako v divadelních kulisách. Návrat do růžového domečku na kopci a pak jdu ještě výš po schodišti a výhled na město. Večeře v hale na barevných židlích a pak pokračování na balkoně s výhledem na město ve stále se ztemňující se černi. Kreslím pinie na protějším kopci a pak jeřáb nad stromy dole z města.

Jdu dolů do města nakreslit si ještě kostelík svítící do noci a pak temné palmy na temném nebi prázdného nábřeží. Temné moře šumí a dělá bílou pěnu a na obzoru několik svítících lodí. Večer a noc pod žlutými světly lamp, v jejichž teple je vše přívětivější. Loučím se s kostelíkem a zpět do domečku pro panenky. Ráno snídaně ve vixlajvantu v ceně noclehu a pak dál. Tentokrát už do vnitrozemí mlhou ranní přes hory a tunely po dálnici A7 do Milána.

17. září, čtvrtek

Přes pobřežní hory se přejezd překlopí spolu s počasím. Dálnice vplyne do roviny a obloha zmodrá. Vjezd do Milána na okraji města pod dálnicí. Zásek před vstupem do parkoviště, o kterém zatím nevíme, že je za zatáčkou. Auto stojí a řidiči troubí. Do toho se jiní předbíhají autobusovým pruhem. Parkoviště je beznadějně plné, protože sousedí s tržištěm. Vláda odněkud poslal nové místo, kam lze odložit auta. Je to jen o pár ulic dál. Pak do metra a s jedním přestupem vlakem podzemním až pod katedrálu.

Nahoře černouši s barevnými tkaničkami, které se snaží komukoli vnutit. Katedrála je žlutobíle mramorová. Pod krepkou slamáku nedohlédnu výše nebeské, do níž ční. Jdeme po prohlídce baťůžků vojáky v maskáčích se samopaly přes turniket do schodiště ve věži. Výstup na střechu boční lodě. Všude jen různolící žlutavý mramor a modré nebe. Fiály a ramenáty opěráků jsou na dosah a plny z mramoru vysekaných postaviček. Údiv z kamenného krajkoví. Na každé špičce nahoře buď světec nebo květ ve tvaru kříže. Kamenné pupeny a mramorové květy všude kolem. Střecha je mramorovou kvetoucí zahradou. Okolní město přestalo existovat. Postupuji průzory v opěrácích k hlavní fasádě a pak podél štítového květnatého oplocení po schodišti na střechu hlavní lodě. Nahoře jakési zkrouceniny – výstava moderních chromových a laminátových soch čehosi, co je nazváno sloupy. Lidí nemnoho. Opět květná zahrada fiál a na nich stojících svatých.

Kolik úrovní má nebe? Dionýsios psal o nebeském uspořádání a zde je vše názorně do mramoru vysekáno. Dóm začali stavět ke konci čtrnáctého století na gotickém konceptu. Půdorysné i hmotové rozvržení je gotické ve smyslu franckých katedrál dvanáctého věku, které se tehdy jevily jako zázrak. Tohle je ale něco zcela odlišného. V textech uměnovědných, které jsem přečetl než jsem odjížděl, bylo naznačeno cosi o nemodernosti a zastaralosti tohoto díla již v době, kdy se stavbou započali. Nesouhlasím. Dóm je výjimečně vytříbenou stavbou, v níž se podařilo skloubit velmi čistě právě gotický geniální prostorový a konstrukční koncept s nastupujícím moderním renesančním jazykem stavebních detailů a kamenické dokonalosti. Středověká mystika ustoupila do stínu před zjevně život světský oslavující rozkvetlou zahradou vonící všude kolem. Zde konečně po dvou stoletích stojí skutečný Sugerův chrám takový, jakým se chtěl v Saint Denis stát a ještě to neuměl.

Kreslím střechu a mramorové květy rostoucí do nebe. Jakýsi chlapec mi zdviženým palcem chválí obrázek. Usmíváme se na sebe. Bílý mramor a modré sloupové zakroucené vytlačení lze nevnímat podobně jako lešení vzadu za mnou, které také jednou zmizí, až restaurátoři dokončí svoji práci. Scházíme dolů a pak první pohled do chrámu. Zde je potřeba velmi hluboký nádech. Stavba uvnitř je neočekávaně krásnější, než co jsem si byl schopen představit shora ze střechy. Ale je nutno ještě znovu ven a opět přes vojenskou kontrolu dovnitř hlavní fasádou z náměstí.

Chrám je vysoký, nesený štíhlými sloupy s hlavicemi plnými věží a postav. Pod stropem je nahoře na sloupech vystaveno další město plné kamenných lidí. Barevná okna a všude renesanční rámy a pilastry a římsy a tabernákly. Obrazy veliké a oltáře rozevřené jako obrovská křídla do prostoru. Usednu na lavici a dlouho jen prohlížím strop a vše kolem. Pak kreslím katedrálu zevnitř, protože to je jediný, možná zoufalý, způsob, jímž jsem schopen zaplašit ohromení z toho kamenného neskutečna. Staré gotické katedrály se mně zdály být mystickým lesem rostoucím do nebe. Tento dům je živým městem, které již středověkou mystiku lesa, do něhož je za tmy zapovězeno vstupovat, opustilo. Toto nebeské město je přístupné a otevírající se pro všechny věky a po celý čas. Dokončím kresbu a ještě se projdu s hlavou zakloněnou a pohledem vztyčeným.

Odcházím jako bych se jen velmi nerad něčeho krásného vzdával. Venku pak náměstí plné ptáků a současnosti. Ještě obrovské bronzové dveře s postavami zelenými. Pak už ven. Nadesklená obchodní pasáž s pavučinovou krajkou oceloskleněné střechy a mramorovou ornamentální podlahou. Jen projdu. Náměstí s bílým Leonardem mramorovým na kamenném soklu a pak uličky plné lidí a motorek a italských kafetérií a pizzérií a podobných krámků s každodenními potřebami. Výlohy plné netečnosti.

Pak výloha s antikvárními komixy, v níž se zrcadlí červená věž. Věž patří ke kostelu Sv. Gottarda a ten zase ze zadní strany doplňuje muzeum Dómu. Dovnitř lze vstoupit na vstupenku, která mi zbyla z katedrály. Zde další překvapení mladé renesance. Kostel je o zhruba půlstoletí starší než katedrála, ale stroze geometricky rozvržený do kruhů a oblouků a přísně uměřených kulatých sloupů a lucernového světla nad kněžištěm. Navíc je zde na zadní stěně přenesená restaurovaná freska ukřižování od jednoho z Giottových žáků. A ještě k tomu sochy Nicoly a Giovanniho Pisanů. Ukřižování je barevné a živé podobné jako katedrální město nebeské pod stropem Dómu. Skulptury obou Pisanů šedé a syrové bez zbytečných detailů jako by je vysekali z mramoru sekerou. Údiv z nově seznaného bere dech a je nutno ponechat ústa otevřená, aby vzduch mohl proudit. Mlčky ohromen odcházím. Tak tak stíhám sraz u kobyly na náměstí a pak metrem zpět na periferii a pryč z města.

Italové jezdí po dálnici zbrkle a nepředvídatelně. Něco přes hodinu děsu z možné dopravní nehody, neb se neustále předhánějí, předjíždějí, myškujej mezi sebou a brzdí, když už se jim podařilo se konečně rozjet. Dnes končíme na dva dny v kempu u Lago di Garda v městečku Moniga del Garda. Tři domky, z nichž jeden bude od zítra prázdný, neb Vláďovo auto s Martinou, Lukášem a PÉPém nad ránem vezme směr na Prahu. Večírek na rozloučenou se některým protáhl až do přímého setkání s vačicí.

18. září, pátek

Zbylo nás už jen sedm ve dvou autech. Snídaně se sluncem vysoko na obloze. Jen pět nás odjíždí porozhlédnout se po okolí Mirkovým autem. Není ještě tak pozdě, ale ranní mlhy nad jezerem se již rozplynuly. Pinie a cypřiše. Městečko Desenzano del Garda s pozdně letní prázdninovou atmosférou. Prozatím jen projíždíme ulicí mezi nábřežím s lodičkami a drobnými domky. Palmy a květiny uprostřed kruhových objezdů. Pomalu projedeme dlážděním pěší zóny. Přes Rivoltella do Colombare a pak na sever na výběžek do Sirmione. Sirmione je výstavní turistické městečko s hradem, zříceninou, několika kostelíky, krámků plnými tchořovin, tratorii, hotely a houfy turistů. Odtud je z pobřeží přes vodu všude kolem mnoho kopců a hor a nad nimi bílá oblaka a modř oblohy. Olivové hájky a opět cypřiše pnoucí se jako dortové svíčky k obloze. Kamenitý břeh s labutí pózující pro Asiaty a vzkaz o Snu od Yoko Ono. Bílá cedule na pozadí hor vyrůstajících z vody. Opět všichni fotí všechno. Hrad s racky na cimbuří proti slunci.

Jdeme s Vítkem ku kostelíku Santa Maria Maggiore, z něhož se ozývá hudba. Uvnitř bohoslužba, varhany a zpěv. Mirek, Jiříček a Jakub nám zmizeli v uličkách. Chůze po východní hraně pobřeží mezi kamenným platem končícím vodou napravo a oplocenou zalesněnou strání nalevo. Slunce v zádech. Je doba kolem oběda. Po betonovém chodníku s námi souběžně kráčí jen několik rozprávějících turistů. Na vodě motorové čluny. Lidé jdou zabraní do hovoru. Před pláží Lido Decce Bionde pěšinou vzhůru a pak olivovou zahradou kolem laviček, z nichž lze hledět na Sen Yoko Ono, dál na cestu Valerio Catullo. Tudy kolem betonového hotelu Ideal na konec peninsuly s vyhlídkou na sever – voda všude kolem za plotem, před nímž se tvoří fronta, jak se chce každý před tou krásou vyfotit.

Do zříceniny za 6€ nepůjdeme. Je tu ale tratorie, v níž lze usednout a při popíjení točeného vína do plastových pohárků na stopce pozorovat kolemjdoucí v olivovém háji. Při druhém pohárku dostáváme jako pozornost buráky slané v mističce připomínající víčko od pěny na holení. Kreslím lidi usedlé ve stínu oliv a bublinkové víno s sebou přináší bezstarostnost. Možná i tento rozhovor je tím nejdůležitějším, kvůli čemu jsme se vydali na cestu.

Chůze v radosti zpět městečkem, v němž hustota turistů stoupá úměrně se zkracující se vzdáleností od vstupní brány u hradu Castello Spaligero. Druhá půle výletu již netrpělivě na parkovišti bubnuje prsty o volant s klíčkem zasunutým v zapalování.

Oběd v době popolední hledáme v Desenzanu. Parkoviště nad pláží, k níž lze vstoupit přes příjemnou skleněnou restauraci s prostřenými stoly. Sličný košiláč nás upozorní, že brzy hodlají zavírat a že je tedy nutno se rozhodnout rychle, pokud tady chceme poobědvat. Chceme. Chlapík je okamžitě sladší než chléb s medem a servíruje jídelní lístky. Slamák není kam odložit, sním si tedy svoji pizzu ve slamáku. Čtyři rozličné pečené koláče budou bez problémů, ale Vítek se na svoji objednávku dočká medového vysvětlení a dokonce výmluvné gestikulace dvěma prsty v tak malé vzdálenosti od sebe, že jistě naznačují nějakou důležitou drobnost. Nicméně ke všemu každý ve vysoké sklenice ještě birra media. Ochotný cukrouš po chvíli teatrálně znovu vbíhá na scénu s naším obědem na velkých talířích. Vše chutné a lahodné a k tomu výhled na jezero. Jen hajzl mají nakonec na chodbě, ale to už jdeme na pláž.

Kluci se koupou a já kreslím břeh, oblohu, vodu a pestrobarevná oblaka. Slunce v bílém závoji. Vše v protisvětle, a proto uvnitř tmavé a okraje svítící. Oblaka šedá dole rychle plující a duhová pera cizokrajných ptáků rozprostřená okolo slunce. Pohled na druhou stranu do zátoky na lelkující plavce a slunivce pod vysokými topoly a osikami. Kopce na obzoru a nad nimi letní načechraná bílá oblaka. Pak ještě kousek nebe na samostatný papír. Vlákna na oblačném svalu připomínají tvarem Antarktidu či nějakého tvora z dob dávno minulých. Konec prázdnin a odjezd.

Tratoria je již zavřená. Cukrouš nekecal. V Moniga del Garda ještě do obchodu a něco na večer a snad i na snídani. Dokonalé načasování nám sem přivedlo Petra s Luckou a radost ze setkání je nevyslovitelná. Petr se nechce vzdát otázky, kterou nám celý den posílal na všechny mobily – kde jsou klíče od bungalovu – stejně jako Malý princ dožadující se svého beránka. Klíče se nakonec našly na policiče se svatým obrázkem, ale ani Jiřík, který jediný věděl, jak vypadají, se nepřiznal, že by je tam schoval.

Večer poslední s postupným odcházením od stolu až zůstávám sám s mapou a vzpomínkami, které zapisuji do sešitu. Hvězdy a noc. Proti mně svítí Aldebaran.